

Den Tyske besættelse af Danmark - 9 april 1940 - 5. Maj 1945 som jeg husker det.

En bestillingsopgave fra min kone's familie, som rejste til USA omkring 1. Verdenskrig. Min kones farbroder rejste i 1914, og hans søster rejste umiddelbart efter krigen, da den var slut i 1918. De var begge fra Brønderslev.

Det er disses efterkommere, der efter 11. september 2001, kom til at snakke om, hvordan man havde haft det i Danmark under 2. Verdenskrig

Beretningen er skrevet af Hans Wulff, der i dag bor i Løkken, og han skriver:

Jeg er født i Tylstrup den 25.05.1931. Mine forældre med børn flyttede til Store Vildmose i 1938. Dem bor jeg sammen med til april 1943, bortset fra somrene 1941 og 1942, hvor jeg er ude at tjene. Fra april 1943 kommer jeg igen ud at tjene, nu på gården Luneborg. Her er jeg til november 1946.

Løkken, januar 2003

Den 9. april 1940 begyndte med, at jeg hørte nye, helt fremmede summende lyde. Da jeg kom ud, var luften fyldt med fly. Tyske transportfly, flere med svævefly efter sig, ledsaget af jagerfly til at beskytte transportflyene. Denne lufttrafik fortsatte flere dage efter og stort set under hele krigen.

Flyene kom fra flyveplads Aalborg - 8-9 km. syd for mit hjem i Store Vildmose. Flyvepladsen var blevet besat af tyskerne i løbet af natten. Overflyvning af egnen omkring mit hjem var mest i nord og sydgående retning. Målet for trafikken var Norge,

som også blev besat med flyvestation Aalborg som udgangspunkt for de tyske tropper og som base for krigsmateriale. Tyskerne havde overtaget flyvepladsen totalt både med startbaner, areal, bygninger, maskiner, alt. Herfra og fra Aalborg havn og banegård, dirigerede de lufttrafik, skibsejls og togdrift mellem Jylland og Norge under hele besættelsen.

For en dreng som mig, jeg var 8 år, var det spændende ting der skete, alt hvad der skete, alt hvad der rørte sig skulle følges, vurderes og diskuteres dog mest med mine jævnaldrende, for de voksne virkede meget tavse og hemmelighedsfulde. I starten af krigen var skolelæreren også tavs, hvilket medvirkede til at klassen ofte blev temmelig ukoncentreret, så snart vi hørte en fremmed lyd, men vi måtte ikke komme ud. Det blev anderledes, da vi fik en vikar for læreren, han styrtede med os ud i gården for også at se og høre. Han tænkte ikke på sikkerhed for os eller ham selv.

Jeg ved ikke hvorfor og hvornår de voksne begyndte at tale mere frit, også når der var barneører i nærheden. Men især de mange luftangreb blev drøftet åbent. Angrebene fandt sted både dag og nat, og hvis jeg var gået i seng, måtte jeg altså op igen og følge med. Den korte afstand til flyvepladsen gav gode muligheder for at følge lyskastere og sporild fra jorden og lysglimt fra de britiske bomber samt glimmerskyerne fra stationstrimlerne, når de blev kastet ud fra flyene og fanget af lyskasterne.

Når det var mørkt kunne vi selvfølgelig ikke se de britiske fly, men det kunne vi om

dagen, og mange gange så vi luftkampe mellem de britiske angrebsfly og de tyske jagerfly. Når de britiske fly havde nedkastet deres bomber over flyvepladsen, vendte de ofte om ud over Store Vildmose og søgte ud mod kysten og Nordsøen.

Der var selvfølgelig ikke luftangreb på flyvepladsen hver dag eller nat, men det skete ofte og ofte med katastrofale følger for briterne og deres fly.

Det første store angreb kom om middagen en augustdag 1940. En eskadrille, der bestod af 11 britiske Bristol Blendheim bombefly, var kommet ind over den jyske vestkyst, længere mod syd end beregnet. De får kursen mod Aalborg rettet op, men flyvetiden over land bliver meget længere end beregnet. Tyskerne er alarmeret, og venter klar med antiluftskyts på flyveplads Aalborg og med jagerfly fra flyveplads Rørdal øst for Aalborg. Angrebet blev en tragedie. De 11 fly fik nedkastet deres bomber nogenlunde over målet, men ingen fly nåede hjem til England igen. De 11 britiske fly blev skudt ned - 20 flyvere blev dræbt og 13 overlevende blev taget til fange af tyskerne efter at være landet med deres faldskærme.

Derefter vurderede jeg, at de britiske bombefly blev ledsaget af jagerfly til beskyttelse - i hvert fald om dagen.

Fra 1. april 1941 til 1. oktober 1942 var jeg "ude at tjene" hos en husmand ca. 800 m fra mit hjem.

Herfra gik jeg i skole 2 dage om ugen. Om vinteren, når jeg boede hjemme, 4 dage om ugen. En april dag i 1942 styrtede et tysk fly ned. Det kom lavt over mit hjem og endnu lavere over skolen, der lå mellem mit hjem

og stedet, hvor jeg tjente. - Ca. 200 m efter skolen styrtede flyet til jorden. Jeg havde middagspause, og da jeg hørte brølet, kom jeg hurtigt hen i nærheden af krateret, der var et kæmpe hul i den bløde dybe mosejord. Fra krateret og mange meter frem i flyveretningen var der vragele fra flyet, men også en støvle med en fod i, mennekerester, uniformsrester, faldskærmslaser, tegnebog med personlige papirer m.m. Et besætningsmedlem havde forsøgt at udløse faldskærmen, men nåede det ikke. Da der ankom tyske militærpersoner i køretøjer fra flyveplads Aalborg, oplyste de at det var et britisk fly, der var skudt ned af dem, men da uniformsrester, papirer m.m. tydeligt viste, at det var et tysk fly, der var styrtet ned, vidste vi, at det var tale om tysk afledningspropaganda. Det kom senere frem, at det var et tysk skolefly med tre personer - en pilot, en flyveraspirant og en kvindelig radiotelegrafist. Alle der oplevede styrtet tæt på, var mere eller mindre chokerede, men samtidig lettet over at flyet ikke ramte skolen. Den dag var tre af mine brødre og en søster i skole og opholdt sig i klasseværelset, da flyet bragede hen over skolen før styrtet. Jeg var ældste dreng af 8 søskende - 4 piger og 4 drenge. Senere kom der en lillebror mere.

Den 1. april 1943 kom jeg igen ud at tjene. Denne gang på egnens største gård Luneborg. Lige over for lå mejeriet og Luneborg Købmandsforretning. Købmandens kone var eneste barn fra gården Luneborg. Her fik jeg et par gode sparringspartnere i købmansparrets 2 sønner. Vi boede på gården om sommeren og over købmandsforretningen om vinteren. Vi gik meget op i, hvad vi så og hørte om besættelsen og krigen. Vi var også tilskuere såfremt, der var noget at se. Blandt andet husker jeg en flyvemaskines kanonsalve, der pløjede huller i en

grusvej og senere i en asfaltvej.

Den 26. april 1940 var der styrtet en engelsk flyvemaskine ned ca. 2 km vest for Luneborg. Fire besætningsmedlemmer blev dræbt, men en reddede sig i faldskærm. Han gik til et hus c. 3 km vest for nedstyrtningssstedet, men beboerne forstod ikke engelsk, så de ringede til politiet, som ringede til tyskerne, som kom hurtigt og tog englænderen til fange. Modstandskampen var ikke begyndt rigtigt endnu, men begyndte nok først i 1942-43, men tog så mere og mere til indtil krigens slutning. I begyndelsen af krigen dæmpede regeringen nærmest danskernes modstand mod tyskerne for ikke at provokere dem til vold. - Et andet flystyrt ved Vadum nær flyveplads Aalborg skete en søndag eftermiddag, men selv de ca. 5 km afstand holdt os ikke fra stedet, vi måtte se det.

Tysk afdeling på stranden i Løkken 1942-43.

En blæsende kold søndag morgen, hvor vi sov hos mine forældre, kom der sejlene tre kæmpestore spærreballoner fra vest. Jeg vågnede ved skyderi fra tysk artilleri. Tyskerne anede formodentlig ikke, at der var tale om uskadelige balloner, men de forsøgte at skyde dem ned, uden at det lykkedes. Ballonerne var en del af forsvarssystemet mod lavtgående fly omkring London. Hvordan de havde revet sig løs vides ikke, men de havde taget turen fra London tværs over Nordsøen. Jeg gætter på at de

var 20-25 m i omkreds og slæbte hver en wire efter sig. I enden af den ene wire var der en krog eller et anker. Det ødelagde elledninger og hegn på sin vej og sad et kort stykke tid fast i en tipvognsskinne. Ballonerne forsvandt mod øst, drevet af den hårde blæst.

Luneborg Mejeri havde 6 lastbiler, der hentede mælk op til 10 km fra mejeriet. De kørte alle på gasgeneratorer. En af dem hentede mælk ved en lang række mindre ejendomme, der lå mellem Luneborg og flyveplads Aalborg. Den tur var jeg med på flere gange. Det var spændende at komme så tæt på flyvepladsen, at det man ikke kunne se fra den ene side, kunne man måske fra den anden.

Selv om jeg kun var en 12-13 år, fik jeg lov til at køre bilen, hvor ejendommene lå tæt. Så sad chaufføren på ladet og fyldte brænde på generatoren, det var spændende.

Min far var arbejdsmand, mest ved Statens Jordlovsudvalg, der administrerede Store Vildmose, men da tyskerne begyndte at bygge flere startbaner, nye veje og bunkere i klitterne langs Nordsøen, fik han arbejde på flyveplads Aalborg. Her tror jeg at han tjente gode penge, men deltog også i at chikanere tyskerne, og det arbejde de fik udført for den danske stats penge. Arbejderne sendte bl.a. den samme bil gennem kontrollen med den samme last mere end en gang. Mine ører opfangede også at arbejderne spillede kort - mest mausel - også om større ting. Min far kom bl.a. hjem med toradet Hohner knapharmonika. Den animerede han mig til at lære(selvlære) at spille på, og tænk det lykkedes nogenlunde.

På Luneborg, hvor vi om sommeren boede ca. 3-4 drenge, min bror Jens kom også på

Luneborg, hvor der også blev spillet kort. Det kom i gang, da der kom nogle mænd for at grave tørv, de boede også på gården. Der blev spillet mausel, ofte om store penge, selv om vi kun var nogle halvstore drenge.

De 5 besættelsesår var ikke ligefrem lyse tider, men alligevel var der en stemning af sammenhold og "vi vil ikke lade os knægte". Der kunne ligefrem være hyggeligt om vinteren, når de påtvungne mørklægningsgardiner blev rullet ned. Når jeg var hjemme hos mine forældre, husker jeg, hvordan min mor kæmpede for at holde os alle nogenlunde påklædte. Alle aftener var hun i gang med at sy, lappe, strikke o.l. - Om dagen kæmpede hun for at få alt til at stå til. - Næsten alt var rationeret (tøj, garn, petroleum, sukker, mel, kaffe, salt, snaps, tobak o.m.a.), men 8 børn gav hende mange rationeringsmærker at handle og bytte med. Da mine forældre altid havde et par grise, en ko, en kalv og nogle høns samt godt 1 hektar jord, så gik det åbenbart godt.

På Luneborg eller hos købmanden, hvor jeg boede og spiste, mærkede jeg heller ikke mangel på noget.

Når jeg var hjemme kunne jeg ikke forstå, hvorfor min far altid gik ovenpå, når vi spiste aftensmad.

Jeg opdagede mod krigens slutning, at han gik op for at høre radio. Her hørte han udsendelserne fra BBC - "Her London". Herfra kom der i kodesprog hvor og hvornår der ville blive nedkastet våben, ammunition m.m. næste gang. Herfra kom også de allieredes nyheder fra de forskellige fronter. Nyhederne som var forbudt at høre, og som tyskerne gjorde alt for at spolere med støj-sendere.

Mine forældre havde ofte besøg af et vennepar, eller de besøgte dem ofte en søndag aften og så kom den danske Kongesangbog frem, og de fire personer sang flere sange sammen fra bogen. - Det var en privatudgave af de store allsangsstævner, som foregik i de større danske byer bl.a. Skovdalen i Aalborg.

Den 4. maj 1945 er jeg 13 år i samme måned. Om aftenen erklærer BBC-London, at krigen er slut fra midnat. Jeg er ude i det meget smukke vejr. I Luneborgs have har jeg lige fundet en lille faldskærm med en gennemsigtig beholder. Jeg er nysgerrig, men forsigtig da jeg studerer den nærmere. Det viser sig at være en nylon luftballon ca. 3 m fra top til bund med en lille vejrstation, men spændende var den, ligesom alt det andet, der var set og sket i de sidste 5 år.

Jeg hører taktfast hurraråb, der kommer fra gårdens radio? eller fra købmandens? Vejret er fantastisk godt og lydbart, det kunne godt være fra flyvepladsen eller fra fangelejrens barakker nord for Vadum - tyskeres flygtningelejr.

Hans Wulff, Løkken

